ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

2024 йил 7 март

Дўстлик шахри

Дўстлик туманлараро иктисодий судининг судьяси А.Хужаназаров раислигида, судья ёрдамчиси А.Исожоновнинг котиблигида, даъвогар "Фаронвонлик нурли йўли" фермер хўжалиги манфаатида Пахтакор туман прокуратурасининг жавобгар "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги кўшма корхона хисобидан 46.980.000 сўм асосий қарзини ундириш тўгрисидаги даъво аризаси юзасидан кўзғатилган иктисодий ишни Пахтакор туман прокурорининг ёрдамчиси У.Махкамов, даъвогар вакили Х.Абдурахимов (рахбар) ва жавобгар вакили Ў.Пирназаров (ишончнома асосида)ларнинг иштирокида суднинг ўз биносида ўтказилган очик суд мажлиси мухокамасида, иш хужжатлари билан бирга кўриб чикиб, куйидагиларни

аниклади:

"Фаронвонлик нурли йўли" фермер хўжалиги манфаатида Пахтакор туман прокуратураси (бундан кейинги матнларда "даъвогар" деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қўшма корхона (бундан кейинги матнларда "жавобгар" деб юритилади) ҳисобидан 46.980.000 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган прокурор ёрдамчиси тушунитириш бериб, "Фаронвонлик нурли йўли" фермер хўжалиги манфаатида даъво аризаси киритилганлиги, тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартномасига кўра даъвогар томонидан 569.737.657 сўм кийматдаги пахта хом-ашёси махсулоти етказиб берилганлигини, шунингдек, пахта хом-ашёси махсулотини етиштириш учун даъвогар томонидан уруғлик чигит, ёкилғи мойлаш махсулотлари, дизель ёкилғиси, минерал ўғитлар, кимёвий пестицидлар ва бошқа махсулотлар жавобгардан қабул қилиб олинганлигини ва жавобгарга топширилган пахта махсулоти ҳамда олинган махсулотлар нархи ўртасидаги фарк ҳисобланганда жавобгарнинг 46.980.000 сўм асосий қарздорлиги келиб чиққанлигини, жавобгар томонидан асосий қарздорлик вақтида тўлаб берилмаганлиги сабабли, даъвони қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили (рахбар), прокурор ёрдамчисининг фикрини тўлик кувватлаб даъво арзисани каноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили тушунтириш бериб, даъво аризасида ундириш сўралган 46.980.000 сўм асосий қарздорлик мавжудлигини тан олишини, хозирги вақтда жамиятнинг моддий ахволи яхши эмаслигини, шароитдан келиб чиқиб, даъвогарга ушбу қарздорликни тўлаш чоралари кўрилаётганлиги, шу сабабли суддан қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Суд ишдаги хужжатларни ўрганиб чикиб, тарафлар вакилларининг тушунтиришларини тинглаб, куйидаги асосларга кўра, даъво талабини каноатлантиришни лозим деб топди.

Иш хужжатларидан кўринишича, даъвогар "Фаронвонлик нурли йўли" фермер хўжалиги ва "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги кўшма корхона ўртасида 2022 йил 03 ноябрда С-2023-163-сонли Пахта хом-ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ва харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган.

Узбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг (бундан буён матнда "ФК" деб юритилади) 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 465-моддасининг биринчи қисмига кўра контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 1.1- ва 1.2-бандларига кўра, хўжалик (даъвогар) пахта хом-ашёси махсулотни топшириш мажбуриятини, тайёрловчи (жавобгар) эса белгиланган тартибда (даъвогар)ни пахта хом-ашёси уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Шунингдек, тарафлар ўртасида тузилган шартномага кўра, пахта хом-ашёси махсулотини етиштириш харажатларини молиялаштиришга, яъни даъвогарнинг талабномаси асосида жавобгар томонидан берилган уруғлик, пахта хосили даврида керакли материаллар, агротехник тадбирлар учун товар моддий бойликлар (ЁММ, кимё махсулотлари ва х.к.) кўрсатилган хизматлар, бажарилган ишлар ва бўнак (аванс) маблағлар даъвогар томонидан тўлаб берилиши назарда тутилган.

ФК 466-моддасининг биринчи қисмига кўра қишлоқ хўжалиги махсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ хўжалиги махсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шарт.

Шартнома шартларидан келиб чиқиб, даъвогар жавобгарга 569.737.657 сўм қийматдаги пахта хом-ашёси махсулотларини етказиб берган ва ушбу махсулотлар жавобгар томонидан белгиланган тартибда электрон хисоб-варақ фактура асосида қабул қилиб олинган.

Шунингдек, даъвогарга пахта хом-ашёси махсулотини етиштириш даврида жавобгар томонидан берилган уруғлик, товар моддий бойликлар (ЁММ, кимё махсулотлари, эҳтиёт қисм ва ҳ.к.)ни йиғим-терим мавсуми учун керакли материаллар, кўрсатилган хизматлар, бажарилган ишлар ва бўнак (аванс) маблағлар юзасидан тасдиқланган ПК-10 солиштирма далолатнома, электрон ҳисоб-варақ фактуралар ва бошқа ҳужжатлар расмийлаштирилган.

Иш хужжатларига кўра, даъво аризасида ундириш сўралган 46.980.000 сўм қарздорлик мавжудлиги юзасидан тарафлар ўртасида 2024 йил 03 январь холатига икки томонлама ўзаро солиштирма далолатномаси тузилган.

Даъво аризасидан кўринишича, даъвогар томонидан жавобгарга тарафлар ўртасида тузилган шартномага кўра, жавобгарга пахта хом-ашёси махсулоти етказиб берилганлигини, етказиб берилган пахта хом-ашёси махсулоти ва даъвогар томонидан ушбу махсулотни етиштириш билан боғлиқ олинган махсулотлар суммаси юзасидан ўзаро хисоб-китоб натижасида жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 46.980.000 сўмни ташкил этганлигини, мазкур қарздорликларни ундириб бериш юзасидан талабнома юборилганлиги, бирок талабнома натижасиз бўлганлиги сабабли қарздорликни ундириш юзасидан даъво аризаси билан судга мурожаат қилган.

Даъвогар олдида жавобгарнинг қарздорлиги мавжудлиги ҳолатлари иш ҳужжатлари ва электрон ҳисоб-варақ фактуралар, талабнома, маълумотнома, икки томонлама тузилган таққослаш далолатномаси ва бошқа иш ҳужжатларида ўз тасдиғини топган.

Қолаверса, жавобгар ушбу ҳолатларни инкор этувчи далилларни судга тақдим этмаган, шунингдек, суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъво аризасида ундириш сўралган 46.980.000 сўм асосий қарздорликни тан олишни, молиявий аҳволини инобатга олиб суддан қонуний қарор қабул қилиш сўраган.

Вахоланки, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра ишда иштирок этувчи хар бир шахс ўз талаб ва эътирозларига асос қилиб келтираётган холатларни исботлаши керак.

Шу боис, суд даъвонинг 46.980.000 сўм асосий қарз ундириш талабини қаноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Юқоридагиларга асосан суд, ишдаги ҳужжатларини ўрганиб, ишда иштирок этувчи шахслар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, даъво талабларини қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 46.980.000 сўм асосий қарзни ундиришни, ишни судда кўриш билан боғлиқ бўлган суд харажатларини ва давлат божини жавобгардан ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176, 180, 186-моддаларига асосланиб, суд

карор килди:

Даъвогар "Фаронвонлик нурли йўли" фермер хўжалиги манфаатида Пахтакор туман прокуратурасининг жавобгар "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қўшма корхона хисобидан 46.980.000 сўм асосий қарзни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси қаноатлантирилсин.

Жавобгар "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қушма корхонаси ҳисобидан даъвогар "Фаронвонлик нурли йули" фермер

хўжалиги фойдасига 46.980.000 сўм асосий қарз ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "SILVERLEAFE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги кўшма корхона хисобидан Республика бюджетига 939.600 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қабул қилинган кундан бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Хал қилув қарори қонуний кучга кирганидан кейин ижро варақалари берилсин.

Хал қилув қароридан норози бўлган тараф бир ой муддат ичида шу суд орқали апелляция шикояти (протести), ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация шикояти (протести)ни Жиззах вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига бериши мумкин.

Раислик қилувчи

А.Хужаназаров

